

Силабус курсу:

ЮРИДИЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	Третій (освітньо-науковий)
<i>Спеціальність:</i>	081 «Право»
<i>Рік підготовки:</i>	2
<i>Семестр викладання:</i>	Осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д.ю.н., проф. Розовський Борис Григорович

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри правознавства

посада

rozovskij@snu.edu.ua

електронна адреса

+380(95)0524968

телефон

месенджер

318 ГК, за розкладом

консультації

Співавтор курсу та лектор:

к.ю.н., доц. Івчук Юлія Юріївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри правознавства

посада

ivchuk@snu.edu.ua

електронна адреса

+380(95)0524968

телефон

месенджер

318 ГК, за розкладом

консультації

Викладач практичних занять:*

к.ю.н., доц. Арсентьева Олена Сергіївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри правознавства

посада

arsenteva@snu.edu.ua

електронна адреса

+380(95)0524968

телефон

месенджер

313, за розкладом

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «Викладач лабораторних та практичних занять:», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою є формування загальних уявлень про порівняльне правознавство, розуміння важливості вивчення цього курсу; ознайомлення з основними правовими системами світу, особливостями їх джерел та інститутів, їх функціонування тощо. Мета лекційних занять за курсом - розуміння норми і інститутів порівняльного права, оволодіння методами наукових досліджень, використання досвіду та напрацювань порівняльного правознавства відносно різних галузей права та галузям законодавства. Метою семінарських занять за курсом є поглиблене вивчення основних тем дисципліни та вироблення вміння студентами самостійно працювати з першоджерелами, нормативним матеріалом, з спеціальною юридичною літературою, пізнання та вироблення вміння практичного використання методів наукових досліджень у галузі порівняльного правознавства. Метою самостійної роботи за курсом є вироблення вміння самостійно працювати із нормативно-правовими актами, уміння планувати, організовувати і контролювати свою діяльність тощо.

Результати навчання:

здатність продемонструвати базові та спеціальні правові знання та розуміння; здатність використовувати поняття «компаративістика», «диференціація права», «міжнародна диференціація права», «спеціалізована юстиція», «колізійне право», «правова система», «правові сім'ї», «порівняльно-правовий метод», «порівняльно-правовий аналіз», «діахронне порівняння», «сінхронне порівняння» тощо; здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, до творчого мислення і генерування нових ідей, до аналізу і синтезу; здатність до збирання правові джерела, проводити аналіз нормативно-правових актів України; формувати комунікаційну стратегію; використовувати державну мову на професійному рівні; застосувати різноманітні підходи для вирішення професійних завдань; навчатись з високим рівнем автономності та академічної доброчесності; планувати професійну діяльність на підставі нормативно-правових актів України та етичних стандартів правничої професії; здійснювати розповсюдження та пропаганду правових знань; вміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати; вміння працювати самостійно, працювати у команді колег за фахом; уміння планувати, організовувати і контролювати свою діяльність тощо

Передумови до початку вивчення:

Базові знання філософії науки та професійної етики; з теорії та практики права; законодавства України в контексті євроінтеграції; методології проведення та оформлення результатів наукових досліджень, у тому числі у сфері права, розробки докторського проєкту.

Мета курсу (набуті компетентності)

За результатами опанування навчального курсу здобувачі вищої освіти набувають професійних компетентностей:

1. Розуміння філософсько-світоглядних засад, напрямків і закономірностей розвитку вітчизняної юридичної освіти та науки в умовах глобалізації і інтернаціоналізації.
2. Здатність збирати, опрацьовувати та критично використовувати у професійній діяльності нормативно правові акти України, доктринальні джерела та рекомендації належних правозастосовчих (законодавчих, судових, правоохоронних тощо) практик у галузі юридичної освіти та науки.
3. Здатність формулювати наукову проблему, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
4. Здатність до аналізу обробки результатів наукових досліджень та їх оформлення у статтях, монографіях, інформаційних листах, наукових звітах тощо відповідно до сучасних вимог.
5. Здатність ідентифікувати, вимірювати та оцінювати ризики, пов'язані з науково-дослідною та інноваційною діяльністю в сфері створення правових актів.
6. Здатність проводити аналіз, моделювання та прогнозування соціально-економічних процесів у правовому полі, визначати показники їх результативності з подальшим обґрунтуванням напрямків удосконалення відповідно до векторів розвитку суспільства в Україні, зокрема, спрямованих на економічне самопосилення держави та протистояння багатьом загрозам економічного суверенітету нашої країни.
7. Здатність до написання/складання навчальної та навчально-наукової літератури: підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій тощо з урахуванням змісту навчальних програм та сучасних вимог.
8. Ведення діалогу й аргументування під час наукових і ділових дискусій, переговорів, судових дебатів, публічного виступу, лекцій для фахівців-юристів, а також представлення результатів наукової діяльності професійній спільноті та широкому загалу у вигляді доповідей на конференціях різного рівня, включаючи науково просвітницькі заходи з метою популяризації правової освіти та науки.
9. Здатність здійснювати аналіз змісту нормативно правових актів та їх експертизу.
10. Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати оптимальні підходи для організації та здійснення освітньої та наукової діяльності відповідно до сучасних світових тенденцій.
11. Здатність здійснювати процес аналізу правової діяльності суб'єктів господарювання, аналітично виокремлювати та оцінювати правові проблеми цієї діяльності, визначати шляхи її оптимізації та напрямки здійснення управління якістю, з урахуванням сучасних наукових досягнень.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Тема 1. Юридична компаративістика: історія розвитку та загальна характеристика.	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Предмет і структура курсу. Передумови та етапи виникнення юридичної компаративістики. Етапи становлення та розвитку юридичної компаративістики як юридичної науки. Сучасний стан розвитку юридичної компаративістики. Основні проблеми сучасних компаративістських досліджень. Складові юридичної компаративістики як юридичної науки. Функції юридичної компаративістики. Мережа суб'єктів компаративістських наукових досліджень. Основні видання, у яких публікуються результати компаративістських досліджень.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Тема 2. Об'єкти, методика та методологія порівняльно-правових досліджень.	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Об'єкти сучасних порівняльно-правових досліджень. Джерела інформації щодо об'єктів порівняльного аналізу. Критерії, за якими здійснюється аналіз та оцінка об'єктів порівняльно-правового дослідження. Методика порівняльно-правових досліджень законодавства. Мета та шляхи використання результатів порівняльно-правових досліджень законодавства. Огляд підходів до методології юридичної компаративістики. Методологія юридичної компаративістики. Класифікації методів, які використовуються при проведенні порівняльно-правових досліджень. Типові помилки порівняльно-правових досліджень.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Тема 3. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових учень.	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Правові учення як об'єкт порівняльно-правового дослідження. Вимоги до визначення об'єкту дослідження правового учення. Загальна структура наукового дослідження правового учення. Схема аналізу окремого правового учення. Аналіз рівня розвитку правового наукового знання. Відміни між ступенями розвитку правового наукового знання. Структура та	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			основні компоненти систем правових наукових знань. Структура галузевих та спеціальних систем правових наукових знань. Критерії класифікації правових систем наукових знань. Типи об'єднань учень. Критерії порівняння правових систем наукових знань. Можливості порівняльно-правового аналізу правових учень.	
4.	Тема 4. Порівняльно-правові дослідження сучасних правових сімей.	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Історія та сучасний стан досліджень правових сімей. Огляд підстав об'єднання правових систем у правові сім'ї. Сучасні підходи до класифікації національних правових систем. Правова сім'я, правовий тип, правова традиція: поняття та критерії класифікації.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Тема 5. Європейське право	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Поняття європейського права. Історія розвитку ЄС та європейського права. Інституції та установи ЄС. Система європейського права. Принципи та джерела європейського права. Право ЄС на національна правова система	Участь в обговоренні Складання тестів Індивідуальні завдання Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою)
6.	Тема 6. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Особливості романо-германської правової сім'ї. Основні етапи розвитку романо-германської правової сім'ї. Рецепція римського права. Канонічне право у Західній Європі. Період законодавчого права. Правові системи романо-германської правової сім'ї. Концепція правової норми. Публічне і приватне право. Джерела права романо-германської правової сім'ї. особливості системи права. Звичай, закон, прецедент. Конституційне правосуддя	Участь в обговоренні Складання тестів Індивідуальні завдання Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою)
7.	Тема 7. Англо-американська правова сім'я	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Особливості англо-американської правової сім'ї. Основні етапи розвитку англійської правової системи. Виникнення та реформування загального права. Загальне право: поняття та особливості. Право справедливості та його	Участь в обговоренні Складання тестів Індивідуальні завдання Робота у

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			співвідношення із загальним правом. Поняття та види джерел англо-американського права. Прецедент як джерело права в сім'ї англо-американського права. Закон як джерело права в сім'ї англо-американського права. Делеговане законодавство в сім'ї англо-американського права. Звичай в англо-американському праві. Інші джерела англо-американського права	команді (спільна робота над аналітичною запискою)
8.	Тема 8. Особливості правових систем США та країн Співдружності Націй	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Історична спадковість та особливості становлення американського права. Роль та значення Конституції у правовій системі США. Сучасна система джерел американського права. Федеральне законодавство та законодавство штатів. Юридична освіта в США. Правові система країн, близьких до англійського права. Формування правової системи Канади. Сучасна система права та система судочинства у Канаді. Сучасна австралійська система права та судочинства.	Участь в обговоренні Складання тестів Індивідуальні завдання Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою)
9.	Тема 9. Релігійні правові системи	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Поняття мусульманського права. Історія виникнення та розвитку мусульманського права. Особливості мусульманського права. Джерела мусульманського права: Коран, Сунна, Іджма, Кійяс, закон, правові доктрини, звичай. Кодифікація та структура мусульманського права у сучасний період. Індуське право. Релігійно-філософські основи індуїзму. Особливості формування індуського права. Основні джерела індуського права: Веди, Сморити, Дхармасутри, Дхармашастри. Сучасне індуське право. Іудейське право: особливості, основні етапи становлення. Доктринальні та джерелові імперативи. Своєрідність принципів права. Джерела: Біблія, Талмуд, тлумачення Особливості правозастосування. Взаємодія традиційно-релігійного та світського права Ізраїлю	Участь в обговоренні Складання тестів Індивідуальні завдання Робота у команді (спільна робота над аналітичною запискою) Підготовка есе
10.	Тема 10. Порівняльно-	денна 2/0/2	Методичні рекомендації щодо проведення порівняльно-правових	Участь в обговоренні

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	правові дослідження міжнародного права і внутрішнього права країн світу.	заочна 2/0/2	досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Об'єкти порівняльно-правових досліджень проблем співвідношення міжнародного та національного права. Формально-юридичні показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів. Юридично-змістовні (юридично-соціальні) показники, за якими здійснюється дослідження співвідношення міжнародно-правових та національних правових документів. Показники, за якими здійснюється оцінка результатів порівняльно-правового дослідження.	Тести Індивідуальні завдання
11.	Тема 11. Шляхи та методи запровадження результатів порівняльно-правових досліджень у правову систему України.	денна 2/0/2 заочна 2/0/2	Правова система України: загальна характеристика, структура, характеристика елементів. Романо-германська правова сім'я та правова система України. Проблеми інтеграції правової системи України у європейський правовий простір. Нормативно-правове та наукове забезпечення інтеграційних процесів України. Критерії визначення меж та можливостей запровадження результатів порівняльно-правових досліджень у правову систему України. Результати та процедури запровадження досвіду розвитку сучасних правових систем у різних галузях права України, інших елементах її правової системи.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Література:

1. Бойко І. С., Бабін Б. В. Порівняльне правознавство: навч. посіб. / Одес. нац. мор. акад. – 2-ге вид. випр. та допов. – О.: Фенікс, 2011. – 151 с.
2. Давид Р. Основные правовые системы современности. - М.: Международные отношения, 1988. – 399 с.
3. Дамирли М.А. Сравнительное правоведение в поисках собственной идентичности: Открытая лекция. – Киев-Львов: ЗУКЦ, 2012. – 24 с.
4. Закіров М. Б., Закірова С. Г. Юридична компаративістика : навч.-методич. посіб. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 208 с.
5. Кресін О.В. Порівняльне правознавство у ХІХ – ХХ століттях: проблеми становлення: Монографія. – К.: Логос, 2011. – 294 с.
6. Порівняльне правознавство: Антологія української компаративістики ХІХ – ХХ століть / За ред. О.В. Кресіна; Упорядники: О.В. Кресін (кер. кол.), К.О. Черниченко, О.В. Ткаченко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Видавництво «Логос», 2008. – 414 с.
7. Порівняльне правознавство: філософські, історико-теоретичні та галузеві аспекти : матеріали ІІ Всеукраїнського круглого столу / відп. ред. Т.З. Гарасимів, І.М. Ситар. – Львів : ЛьвДУВС, 2010. – 464 с.
8. Порівняльне правознавство: досвід і проблеми викладання: Збірник наукових праць і навчально-методичних матеріалів / За ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка; упор. О.В. Кресін. – К.: ВДК Університету «Україна», 2011. – 288 с.
9. Порівняльне правознавство: сучасний стан і перспективи розвитку: Збірник наукових праць / За ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Гриценка, О.К. Маріна; упор. О.В. Кресін, І.М. Ситар. – К.: Логос, 2011. – 520 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 року// Відомості Верховної Ради України (ВВР). - 1996. - № 30. - Ст.141.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. Ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р. // <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 р. Ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>.
4. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11 липня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 48. – ст. 253.
5. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10 лютого 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 9. – Ст. 56.
6. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25 червня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – ст. 345.
7. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – ст. 165.
8. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р// Відомості Верховної Ради України – 2014.- № 37-38. - ст.2004

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	20
Тести	25
Індивідуальні завдання	25
Командна робота та/або підготовка есе	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

<i>Плагіат та академічна доброчесність:</i>	<p>Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності та вимог, вкладених у Положенні про запобігання та виявлення академічного плагіату СНУ ім. В. Даля. До основних вимог за курсом віднесено - посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net. Студент може пройти певні онлайн-курси, пов'язані з курсом, на онлайн-платформах (Prometheus, Coursera тощо). За наявність сертифікату щодо повного проходження відповідного курсу можуть бути нараховані додаткові бали..</p>
<i>Завдання і заняття:</i>	<p>Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі аудиторні заняття курсу та виконують своєчасно та в повному обсязі всі завдання, передбачені програмою курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.</p>
<i>Поведінка в аудиторії:</i>	<p>Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки. Заняття відбуваються відповідно до чинного розкладу (онлайн чи офлан) із дотриманням норм, передбачених постановою КМУ від 22 липня 2020 р. № 641 Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 та іншими нормативними актами. Під час занять студенти дотримуються правил етичної поведінки та норм локальних актів СНУ ім. В. Даля.</p>